

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ**

Донецького державного університету
управління

ТОМ ХІХ

**Серія “Економіка”
Випуск 309 “Проблеми та
перспективи забезпечення
стабільного соціально-
економічного розвитку”**

Маріуполь 2018

УДК 33(08)

Збірник наукових праць Донецького державного університету управління «Проблеми та перспективи забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку». Серія «Економіка». Т. ХІХ, вип. 309. – Маріуполь, ДонДУУ, 2018. – 176 с.

Засновник: Донецький державний університет управління

Редакційна колегія:

головний редактор – д.держ.упр., проф. Марова С.Ф.;

заступник головного редактора – д.е.н., доц. Балусєва О.В.;

д.е.н., проф., академік НАН України Амоша О.І. (Інститут економіки промисловості НАН України);

д.е.н., проф. Бардась А.В. (Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет»);

д.е.н., доц. Бойко Л.М. (Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка);

д.соц.н., проф. Бурєга В.В. (Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»);

д.е.н., проф. Дубницький В.І. (Український державний хіміко-технологічний університет);

д.е.н., проф. Дятлова В.В. (Донецький державний університет управління);

д.е.н., проф. Прокопенко О.В. (Сумський державний університет);

д.е.н., проф. Смерічевський С.Ф. (Донецький державний університет управління);

д.е.н., проф. Солоха Д.В. (Київський національний університет культури і мистецтв);

д.е.н., проф. Сохнич А.Я. (Львівський національний аграрний університет Міністерства аграрної політики та продовольства України);

д.держ.упр., проф. Токарева В.І. (Донецький державний університет управління);

д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України Устименко В.А. (Інститут економіко-правових досліджень НАН України)

Збірник розрахований на науковців, працівників органів державної влади і органів місцевого самоврядування, викладачів вищої школи, аспірантів, магістрів і студентів.

**Затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.12.2015 р.
№ 1328 як фахове видання з економічних наук.**

Адреса редакції: 87513, м. Маріуполь, вул. Карпінського, 58.

Телефон: (0629) 38-97-74

Видається за рішенням Вченої ради ДонДУУ.

© Донецький державний
університет управління,
2018

ЗМІСТ:

Марова С. Ф., Солоха Д. В., Белякова О. В. ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ АСПЕКТІВ РОЗМІЩЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ НА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ ЗА УМОВ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ	6
Макаренко М. В. Носовська О. Б. УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	23
Антонюк Д. А. ЗОВНІШНІ ТА ВНУТРІШНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	31
Ладонько Л. С. ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ РЕГІОНУ	36
Бойченко Е. Б., Попова І. А., Дроботенко Я. М. МОНІТОРИНГ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	41
Антонюк Д. А., Дармограй В. І. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ПРОСТОРОВО-ЧАСОВИЙ КРИТЕРІЙ	50
Пархоменко Н. М., Лаглер К., Богуславська С. І. ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ	56
Ладонько Л. С., Дармограй В. І. САМООРГАНІЗАЦІЯ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	66
Зибарева О. В., Пашенко Ю. Є. ТЕОРІЯ РОЗМІЩЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ І ЇЇ МІСЦЕ В РЕГІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ	72
Князева Т. В. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД В СТРАТЕГІЧНОМУ МАРКЕТИНГУ ТА УПРАВЛІННІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ	77
Білик В. В., Шпильова В. О. ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	85
Бойченко Е. Б., Пашенко Ю. Є., Попова І. А. РОЛЬ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД (НА ПРИКЛАДІ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ)	93
Кришталь Т. М., Бондаренко В. М., Підвальна О. Г. СТАЛИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ: ПРОБЛЕМИ, ЦІЛІ, ЗАВДАННЯ	103
Миленький В. М. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ І МОДЕЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	111
Бойченко Е. Б., Дармограй В. І. ФЕНОМЕН РЕГІОНАЛЬНОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	118
Переверзєва А. В., Пархоменко Н. М. ІМПЕРАТИВИ НОВОГО КУРСУ РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД РІЗНОГО РІВНЯ	124
Маліч Л. А., Маймескул М. В. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ТЕНДЕРІВ В УКРАЇНІ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИХІДУ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКОВІ ПРОСТОРИ ЄС	137
Рагуліна Н. В. ІНСТИТУЦІЙНІ ЧИННИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПОСТ-КОНФЛІКТНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ	144
Гончарук В. В. СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПОСЛУГ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНУ	149
Мойсеєнко К. Є. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ПОСТ-КОНФЛІКТНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ	158

СОДЕРЖАНИЕ:

Марова С. Ф., Солоха Д. В., Белякова О. В. ОПРЕДЕЛЕНИЕ ОСНОВНЫХ АСПЕКТОВ РАЗМЕЩЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ НА ИННОВАЦИОННЫХ ОСНОВАХ ПРИ УСЛОВИИ РЕКСТРУКТУРИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ РЕГИОНА	6
Макаренко М. В., Носовская О. Б. УПРАВЛЕНИЕ ЛОГИСТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ ЕГО КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ	23
Антонюк Д. А. ВНЕШНИЕ И ВНУТРЕННИЕ ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ ОБЪЕДИННЫХ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИН В УСЛОВИЯХ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ	31
Ладонько Л. С. ВЛИЯНИЕ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ НА РАЗВИТИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКИХ РЕСУРСОВ РЕГИОНА	36
Бойченко Э. Б., Попова И. А., Дроботенко Я. М. МОНИТОРИНГ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ОБЪЕДИНЕННЫХ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИН В УСЛОВИЯХ РЕСТРУКТУРИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ	41
Антонюк Д. А., Дармограй В. И. АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ ОБЪЕДИНЕННЫХ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИН: ПРОСТРАНСТВЕННО-ВРЕМЕННОЙ КРИТЕРИЙ	50
Пархоменко Н. Н., Лаглер К., Богуславская С. И. ИНВЕСТИЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНА	56
Ладонько Л. С., Дармограй В. И. САМООРГАНИЗАЦИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИХ РЕСУРСОВ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИН КАК УСЛОВИЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАЗВИТИЯ РЕГИОНА	66
Зибарева О. В., Пашенко Ю. Е. ТЕОРИЯ РАЗМЕЩЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ И ЕЕ МЕСТО В РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ	72
Князева Т. В. СИСТЕМНЫЙ ПОДХОД СТРАТЕГИЧЕСКОМ МАРКЕТИНГЕ И УПРАВЛЕНИИ БИЗНЕС-ПРОЦЕССАМИ	77
Билык В. В., Шпилевая В. А. ОСОБЕННОСТИ ИНФОРМАЦИОННОГО МЕНЕДЖМЕНТА НА РЕГИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ	85
Бойченко Э. Б., Пашенко Ю. Е., Попова И. А. РОЛЬ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ОБЕСПЕЧЕНИИ РАЗВИТИЯ ОБЪЕДИНЕННЫХ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ СООБЩЕСТВ (НА ПРИМЕРЕ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ)	93
Крышталь Т. Н., Бондаренко В. М., Подвальна О. Г. УСТОЙЧИВОЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ РЕГИОНА: ПРОБЛЕМЫ, ЦЕЛИ, ЗАДАЧИ	103
Миленский В. Н. МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ И МОДЕЛИРОВАНИЕ ЦЕЛЕЙ РАЗВИТИЯ РЕГИОНА	111
Бойченко Э. Б., Дармограй В. И. ФЕНОМЕН РЕГИОНАЛЬНОЙ РЕСТРУКТУРИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ	118
Переверзева А. В., Пархоменко Н. Н. ИМПЕРАТИВЫ НОВОГО КУРСА РЕФОРМИРОВАНИЯ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ РАЗВИТИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИХ РЕСУРСОВ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩЕСТВ РАЗНОЙ СТЕПЕНИ	124
Малич Л. А., Маймескул М. В. ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ ТЕНДЕРОВ В УКРАИНЕ И ВОЗМОЖНОСТИ ВЫХОДА УКРАИНСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ НА РЫНОЧНЫЕ ПРОСТОРЫ ЕС	137
Рагулина Н. В. ИНСТИТУЦИОННЫЕ ФАКТОРЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ПОСТКОНФЛИКТНЫХ ТЕРРИТОРИЙ УКРАИНЫ	144
Гончарук В. В. СОВРЕМЕННЫЕ МЕХАНИЗМЫ УПРАВЛЕНИЯ В СФЕРЕ УСЛУГ ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА РЕГИОНА	149
Мойсеенко К. Е. АНАЛИЗ ФИНАНСОВЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ПОСТКОНФЛИКТНЫХ ТЕРРИТОРИЙ УКРАИНЫ	158

CONTENTS:

Marova S., Solokha D., Belyakova O. DETERMINATION OF THE MAIN ASPECTS OF PLACING UKRAINIAN ENTERPRISES ON INNOVATION BASIS PROVIDED THAT REGIONAL ECONOMIC IS BEING RECONSTRUCTED	6
Makarenko M., Nosovska O. LOGISTICS MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE AS A WAY TO IMPROVE ITS COMPETITIVENESS.....	23
Antoniuk D. EXTERNAL AND INTERNAL FACTORS FOR THE DEVELOPMENT OF THE UNITED TERRITORIAL COMMUNITIES IN THE TERMS OF DECENTRALIZATIONS.....	31
Ladonko L. THE IMPACT OF DECENTRALIZATION ON THE DEVELOPMENT OF HUMAN RESOURCES IN THE REGION	36
Boichenko E., Popova I. Drobotenko Ya. MONITORING OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COMBINED TERRITORIAL COMMUNITIES IN CONDITIONS OF ECONOMIC RESTRUCTURING	41
Antoniuk D., Darmogray V. ANALYSES OF THE DEVELOPMENT UNITED TERRITORIAL COMMUNITIES IN THE REGION: SPACE-TIME CRITERIA	50
Parhomenko N., Lagler C., Boguslavskaya S. INVESTMENT PROVIDER FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF REGIONS.....	56
Ladonko L., Darmogray V. SELF-ORGANIZATION OF HUMAN RESOURCES OF TERRITORIAL COMMUNITIES AS A CONDITIONS FOR THE PROMOTION OF REGIONAL DEVELOPMENT.....	66
Zybareva O., Pashchenko Yu. THEORY OF PLACEMENT OF ENTERPRISES AND ITS PLACE IN THE REGIONAL ECONOMY	72
Kniazieva T. THE SYSTEMATIC APPROACH TO STRATEGIC MARKETING AND BUSINESS PROCESS MANAGEMENT	77
Bilyk V., Spylevaya V. FEATURES OF INFORMATION MANAGEMENT AT THE REGIONAL LEVEL.....	85
Boichenko E., Pashchenko Yu., Popova I. THE ROLE OF SMALL BUSINESS IN PROVIDING THE DEVELOPMENT OF JOINT TERRITORIAL GROUPS (AT THE EXAMPLE OF AGRICULTURAL TERRITORIES)	93
Kryshtal T., Bondarenko V., Pidvalna O. STEEL SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE REGION: PROBLEMS, OBJECTIVES, TASKS	103
Milenkii V. METHODOLOGICAL PROVIDING FORMATION AND MODELING OF AIMS OF REGION DEVELOPMENT.....	111
Boichenko E., Darmogray V. PHENOMENON OF REGIONAL ECONOMIC RESTRUCTURING.....	118
Pereverzieva A., Parhomenko N. IMPORTS A NEW COURSE OF REFORMING INSTITUTIONAL CHANGES IN THE DEVELOPMENT OF HUMAN RESOURCES OF TERRITORIAL GROUPS OF DIFFERENT LEVEL	124
Malich L., Maymeskul M. FEATURES OF HOLDING TENDERS IN UKRAINE AND THE OPPORTUNITIES FOR THE OUTPUT OF UKRAINIAN ENTERPRISES TO EU MARKET SPACES	137
Ragukina N. INSTITUTIONAL FACTORS FOR SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF POST-CONFLICT TERRITORIES OF UKRAINE	144
Goncharuk V. MODERN MECHANISMS OF MANAGEMENT IN THE FIELD OF SERVICES OF THE HOUSING AND MUNICIPAL HOUSEHOLDS OF THE REGION	149
Mosyenko K. ANALYSIS OF FINANCIAL INDICATORS OF POST-CONFLICT AREAS OF UKRAINE.....	158

**СТАЛИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ:
ПРОБЛЕМИ, ЦІЛІ, ЗАВДАННЯ**

КРИШТАЛЬ Т. М.,

доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри управління у сфері
цивільного захисту Черкаського
інституту пожежної безпеки імені
Героїв Чорнобиля Національного
університету цивільного захисту
України,

БОНДАРЕНКО В. М.,

доктор економічних наук, професор,
декан обліково-фінансового
факультету, професор кафедри
маркетингу та реклами Вінницького
торговельно-економічного інституту у
Київського національного
торговельно-економічного
університету,

ПІДВАЛЬНА О. Г.,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри аграрного
менеджменту

**Вінницького національного аграрного
університету**

У статті обґрунтовано наукові засади формування концепції соціально-економічного розвитку регіонів та представлено загальний (інтегральний) показник соціально-економічної стійкості регіону. Охарактеризовано стратегічні пріоритети державної економічної політики з врахуванням механізмів ринкового саморегулювання. Деталізовано розглянуто проблеми забезпечення соціально-економічної сталості регіонів. Представлено структурно-графічну модель сталого соціально-економічного розвитку регіону та стратегічні завдання і цілі на сучасному етапі розвитку суспільства.

Ключові слова: *сталий соціально-економічний розвиток, інтегральний коефіцієнт, державне регулювання економіки, стратегія, регіон.*

В статье обоснованы научные основы формирования концепции социально-экономического развития регионов и представлен общий (интегральный) показатель социально-экономической устойчивости региона. Охарактеризованы стратегические приоритеты государственной экономической политики с учетом механизмов рыночного саморегулирования.

Детализировано рассмотрены проблемы обеспечения социально-экономической устойчивости регионов. Представлена структурно-графическая модель устойчивого социально-экономического развития региона и стратегические задачи и цели на современном этапе развития общества.

Ключевые слова: устойчивое социально-экономическое развитие, интегральный коэффициент, государственное регулирование экономики, стратегия, регион.

The article substantiates the scientific principles of forming the concept of socio - economic development of regions and presents a general (integral) indicator of the socio - economic stability of the region. The strategic priorities of the state economic policy have been characterized taking into account mechanisms of market self-regulation. Problems in ensuring socio-economic sustainability of the regions are considered in detail. The structural and graphic model of sustainable socio - economic development of the region and strategic tasks and goals on the modern evaporation of society are presented.

Keywords: sustainable socio-economic development, integral coefficient, state regulation of economy, strategy, region.

Постановка проблеми. Сталій розвиток базується як на глобальних факторах, так і на специфіці кожного окремо взятого регіону, його людського потенціалу, природних, транспортних та інших умов, всього того, що забезпечує відтворювальний процес – основу системи сталого розвитку.

Сталій соціально-економічний розвиток будь-якого регіону визначається як гармонійний розвиток виробництва, соціальної сфери, навколишнього середовища тощо. А потреба в розробці сучасних інститутів та механізмів управління економікою обумовлена завданням по досягненню стійкого розвитку суспільства за рахунок забезпечення збалансованості економіки, випереджаючого розвитку переробної промисловості, високотехнологічних і наукомістких виробництв, виробничої інфраструктури та агропромислового сектора. Досягнення сталого розвитку – одне з найбільш актуальних регіональних завдань, яке має на меті забезпечити економічне зростання і одночасно захистити ресурсну базу та навколишнє середовище з урахуванням інтересів майбутніх поколінь. Стійкість економічного розвитку являє собою такий стан економіки, при якому підтримується стабільність вихідних (кінцевих) параметрів розвитку виробничих, соціальних і економічних показників. Тому необхідність обґрунтування проблем стійкості розвитку регіонів та передумови їх вирішення визначили актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням теоретичних питань щодо вдосконалення соціально-економічного розвитку регіонів займалися: З. С. Варналій, З. В. Герасимчук, Т. Л. Желюка, Т. Л. Миронова, Г. В. Сасенко, Д. М. Стеченко, В. М. Трегубчак та ін. Проте

їхня увага зосереджена саме на розробці окремих механізмів соціально-економічного розвитку регіону.

Мета статті. Метою даного дослідження є обґрунтування цілей та завдань забезпечення соціально-економічної сталості регіонів.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні стійка економіка передбачає перехід від нинішнього використання ресурсів до економіки їх системного відтворення. Ядром системи стійкості розвитку виступає підсистема відтворення якісних ресурсів, головним серед яких є людський потенціал. Якщо виходити із загальних позицій, то сталий розвиток слід розуміти як розвиток, що враховує рівновагу інтересів нинішнього і майбутніх поколінь. Отже, в основу формування концепції соціально-економічного розвитку регіонів покладено ідею динамічно збалансованої взаємодії економічної, соціальної до екологічної сфер суспільного розвитку. При цьому соціально-економічна основа сталого розвитку зумовлює реалізацію в глобальному масштабі комплексу заходів, спрямованих на: боротьбу з бідністю; зміну структури споживання; регулювання зростання населення; збереження здоров'я людини; сприяння сталому розвитку регіонів [1].

З категорією стійкості тісно пов'язана категорія стабільності, яка характеризує незмінність, сталість будь-якого параметра динаміки розвитку. В економічній теорії і практиці це досить важлива характеристика економічного показника. Разом з тим, категорія стійкості соціально-економічного розвитку більш фундаментальне економічне визначення. Воно включає поняття стабільності, зокрема, стабільності основних соціально-економічних і екологічних показників господарської системи. Проте, стійкість економічного розвитку має на увазі також і комплекс умов, факторів і заходів регулюючого впливу, що забезпечують за рахунок економічної рівноваги стабільність кінцевих показників.

Обчислення загальної стійкості може бути розраховане як інтегральний коефіцієнт за середньою геометричною, що включає в себе всі параметри соціально-економічної стійкості регіону за формулою:

$$Кузаг = \sqrt[3]{Кувир * Куфін * Кусоц} \quad (1)$$

де Кузаг – загальний (інтегральний) показник соціально - економічної стійкості регіону;

Кувир – коефіцієнт виробничої стійкості;

Куфін – коефіцієнт фінансово-інвестиційної стійкості;

Кусоц – коефіцієнт соціальної стійкості.

Основа стійкості – економічна рівновага, яка виступає найважливішою умовою ефективного функціонування і розвитку будь-якої економічної системи. Досягнення, зокрема, ринкової рівноваги попиту та пропозиції залежить від безлічі факторів (розподілу матеріальних і фінансових ресурсів, збалансованого розподілу капіталу, прибутку,

бюджету, податкової системи, кредитно-фінансових ресурсів і цілого ряду інших умов). Однак у будь-якому випадку в системі повинен бути присутній механізм виявлення попиту і реакції виробництва та зміна параметрів попиту. При виникненні дисбалансів ціни розміри заробітної плати, кредитні ставки, податки повинні змінюватися в системі і досить швидко повертатися в стійкий стан.

Проблема стійкості розвитку тісно пов'язана з національною безпекою. Розробка будь-якої програми еколого-економічної безпеки повинна будуватися, виходячи з загальної концепції переходу регіону на шлях сталого розвитку. І це дозволить посилити роль державного регулювання процесу сталого соціально-економічного розвитку.

Метою державної економічної політики виступає досягнення внутрішньої і зовнішньої стійкості системи. При цьому внутрішня стійкість передбачає такий стан економіки, який характеризується стабільністю виробництва, цін, зайнятості і підтримкою певного рівня життя. Під зовнішньою сталістю системи слід розуміти стійкість платіжного балансу, позитивне зовнішньоекономічне сальдо, стабільний стан золотого запасу країни. При цьому інструменти економічної політики на даному етапі включають бюджетні, фінансові, податкові, цінові та зовнішньоторгівельні елементи. Використовуючи і комбінуючи їх, держава реально може досягти поставлених цілей [2].

Таким чином, державне регулювання економіки стає найважливішою умовою стійкості розвитку системи, яке забезпечується в поєднанні з ринковим саморегулюванням. При цьому державне регулювання включає комплекс методів і важелів впливу на економічну систему як макрорегіону, так і окремого суб'єкта господарювання. Тому проблеми стійкості соціально-економічного розвитку регіонів з різним рівнем економічного потенціалу повинні вирішуватися з урахуванням особливостей розвитку конкретного суб'єкта. Все це створює необхідність формування концепції сталого соціально-економічного розвитку за регіонами з подальшим формуванням єдиної стратегії і тактики.

Сталий соціально-економічний розвиток регіонів спрямований, насамперед, на вироблення активної політики сталого розвитку, де вирішуються проблеми стійкості розвитку, пов'язані зі структурою економіки регіону, його демографічним, національним і конфесійним складом, природними умовами, станом використання надр та їх перспективних можливостей. Для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіонів України необхідно дотримуватися певної ієрархії цілей і пріоритетів, пов'язаних з особливостями їх розташування [3].

Перша проблема в забезпеченні соціально-економічної сталості регіонів полягає в створенні умов для функціонування і розвитку

промисловості. Промисловість займає домінуюче становище у всій економічній структурі країни і характеризується переважаючим становищем у виробництві валового регіонального продукту, в структурі основного і оборотного капіталу, в питомій вазі зайнятості активних трудових ресурсів, в забезпеченні населення товарами народного споживання, в забезпеченні дохідної частини бюджету регіонів, а, отже, можливості вирішення поставлених перед регіонами соціальних проблем.

Другий проблемний фактор і умова для досягнення сталого соціально-економічного розвитку регіону – забезпечення продовольчої безпеки за рахунок активізації функціонування аграрного комплексу. Цей фактор необхідно враховувати не тільки тому, що в ньому зайнята значна частина населення, але також і тому, що він забезпечує продуктами харчування населення регіонів і, отже, формує соціальний клімат в регіоні.

Третя проблема – це вирішення нагальних завдань в галузі соціальної сфери, яка обслуговує населення регіонів. Особливого значення набуває вирішення завдань, пов'язаних з підтриманням мотивації економічно активного населення, забезпеченням зростання рівня життя і зайнятості (проблема сезонного безробіття).

І зрозуміло, що всі проблеми соціального і економічного розвитку регіонів неможливо вирішити без фінансового забезпечення, маючи на увазі весь комплекс бюджетного фінансування, кредитно-грошового обігу, ліквідності, а також функціонування ринку цінних паперів. Для ринкової економіки мобілізація фінансових ресурсів і ефективне їх використання набуває провідного значення в реалізації соціальних і економічних програм.

Тому, нами представлено структурно-графічну модель (рис. 1) сталого соціально-економічного розвитку регіону, що включає фактори, умови і оцінку стійкості.

Слід, на наш погляд, розрізнити стратегічні завдання і стратегічні цілі сталого соціально-економічного розвитку регіонів. Завданнями в даний час є:

- реконструкція економіки промислових регіонів і великих міст шляхом модернізації їх інфраструктури [4];

- подолання депресивного стану ряду агропромислових регіонів; відродження малих міст та сіл, прискорення відновлення втраченого життєвого середовища у сільській місцевості, розвиток місцевої виробничої і соціальної інфраструктури, освоєння занедбаних сільськогосподарських та інших земельних угідь;

- продовження формування промислових комплексів в регіонах країни переважно за рахунок вливання інвестицій та пріоритетного розвитку виробництв, з комплексним використанням сировини, що видобувається, дотриманням строгих екологічних стандартів;

– формування особливих економічних зон різного типу, в тому числі технополісів як регіональних центрів впровадження досягнень науки;

– розвиток міжрегіональних і регіональних інфраструктурних систем (транспорту, зв'язку, інформатики), стимулюючих регіональні, структурні зрушення і ефективність регіональної економіки та ін.

Стратегічними цілями сталого соціально-економічного розвитку регіонів є на сучасному етапі:

1) Забезпечення глобальної конкурентоспроможності регіонів. Досягнення цілі спрямовано, перш за все, на прискорення соціально-економічного розвитку регіонів, розподіл продуктивних сил по території, розвиток системи розселення і підвищення пов'язаності країни, що має відкрити доступ територій і їх населення до джерел соціально-економічного зростання; на розвиток інфраструктурної бази соціально-економічного зростання; на формування конкурентоспроможних, в глобальному масштабі, територіальних виробничих кластерів, в тому числі в інноваційних секторах економіки; на забезпечення переходу до поляризованого розвитку та створення нового просторового каркаса країни з «опорних регіонів» [5].

2) Стимулювання процесу нової «регіоналізації» – консолідації ресурсів регіонів для прискореного економічного зростання і зміни структури економіки. Досягнення цілей за рахунок забезпечення єдності територій і економічного простору країни при збереженні самостійності регіональних і місцевих органів влади в прийнятті рішень в рамках своєї компетенції; усунення бар'єрів на вільне пересування робочої сили, товарів і послуг, капіталів, відкриття регіональних ринків; усунення перешкод для реалізації потенційних проектів, розвитку малого бізнесу на регіональному та місцевому рівні і т.д.

3) Розвиток людського капіталу, підвищення просторової мобільності населення: забезпечення відтворення населення і стабілізація його чисельності, як в країні, так і на окремих територіях за рахунок підтримки молодих сімей та молоді, формування соціально-економічних передумов для зовнішнього демографічного зростання; створення системи освітніх проектів, спрямованих на розвиток кадрового потенціалу територій, забезпечення відтворення населення до стабілізації його чисельності як в країні, так і на окремих територіях; сприяння вільному переміщенню робочої сили і ефективного розміщення трудових ресурсів як відповідь на виклики нових економічних умов, формування в регіонах ефективних балансів демографічних і трудових ресурсів, а також адаптація мігрантів у вітчизняному суспільстві; підвищення продуктивності етнокультурного потенціалу суспільства [6].

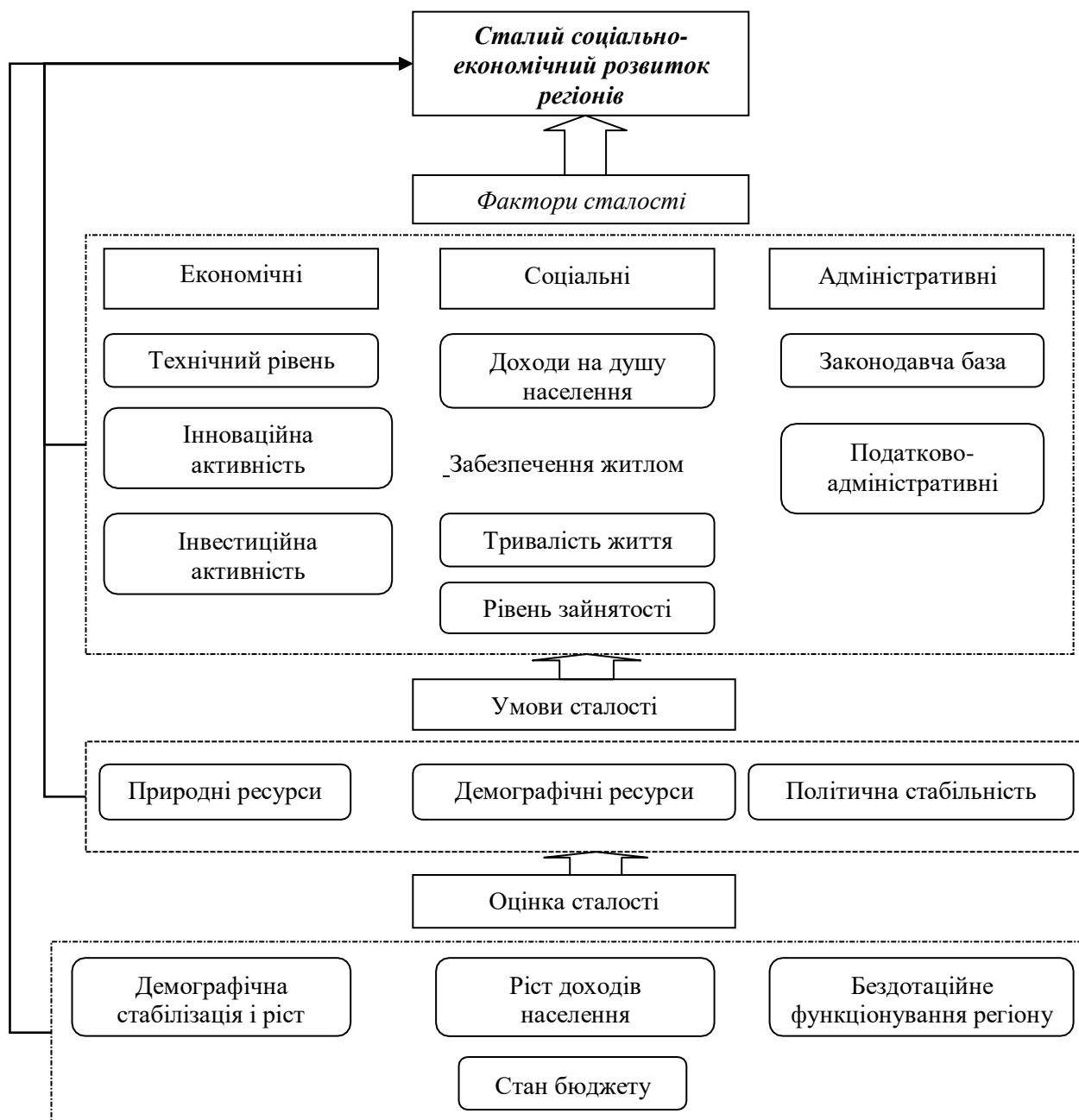

Рис. 1. Модель сталого соціально-економічного розвитку регіонів

4) Поліпшення екологічної ситуації в регіонах для збалансованості економічного розвитку: стабілізація екологічної ситуації в регіонах; докорінне поліпшення стану навколишнього середовища за рахунок екологізації економічної діяльності в рамках інституціональних і структурних перетворень, що дозволяють забезпечити становлення нової моделі і широке поширення екологічно орієнтованих методів управління; ведення господарської діяльності на основі масового впровадження

енерго- та ресурсозберігаючих технологій, цілеспрямованих змін структури економіки регіонів.

5) Підвищення якості управління у використанні громадських фінансів на субрегіональному рівні: сприяння проведенню соціально-економічних реформ на регіональному та місцевому рівні – створення стимулів для впровадження інструментів стратегічного планування, програмно-цільового бюджетування і бюджетування, орієнтованого на результат, нових механізмів адміністративного регулювання і управління, взаємовідносин з органами місцевого самоврядування, розвитку механізмів приватно-державного партнерства; стимулювання регіональних і місцевих стратегічних ініціатив, спрямованих на соціально-економічний розвиток регіонів, створення стимулів для реалізації проектів соціальної інфраструктури та сприяння регіональним і місцевим органам влади в реалізації таких проектів; стимулювання органів державної влади суб'єктів господарювання до прискореного створення умов для високих темпів зростання в базових галузях економіки і збільшення доходів регіональних бюджетів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, державне регулювання економіки стає найважливішою умовою сталості соціально-економічного розвитку регіонів, яке забезпечується в поєднанні з ринковим саморегулюванням. При цьому державне регулювання включає комплекс методів і важелів впливу на економічну систему як макрорегіону, так і окремого суб'єкта господарювання.

Література:

1. Сталий розвиток регіонів України / наук. кер. М. З. Згуровський. К.: НТУУ «КПІ», 2009. 197 с
2. Маслак О. І. та ін. Сталий розвиток національного господарства: еколого-економічна концепція / за заг. ред. О. І. Маслак; Кременчуц. нац. ун-т ім. М. Остроградського, каф. економіки. Кременчук: Щербатих О. В., 2014. 241 с.
3. Indicators of Sustainable Development, UN Department for Policy Coordination and Sustainable Development, December, 1994.
4. Новікова О. Ф., Амоша О. І., Антонюк В. П. та ін. Сталий розвиток промислового регіону: соціальні аспекти: моногр. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк, 2012. 534 с.
5. Національна парадигма сталого розвитку України / за ред. проф., академіка НАН України, д. т. н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. К.: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. 72 с.
6. Стратегія підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання державного сектора економіки затверджена

розпорядженням КМУ № 662-р від 27.05.2015 р. URL: <http://www>
звернення: 01.10.2017).

Наукове видання

**Збірник наукових праць Донецького державного університету
управління**

**«ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАБІЛЬНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ»**

Серія «Економіка»

Том XIX

Випуск 309

Мови: українська, російська, англійська

Відповідальний за випуск

О. В. Балусєва

Технічний редактор

З. М. Калюжна

Підписано до друку 05.12.2018. Формат 60x84/16. Папір офісний.
Гарнітура Times New Roman Cyr. Друк цифровий. Ум.-друк. арк. 10,23.
Обл.-вид. арк. 9,76. Наклад 100 прим.

Донецький державний університет управління 87513,
м. Маріуполь, вул. Карпінського, 58